

Bangunan Sultan Ibrahim, Johor Bahru, Johor.

(Sumber: Cheah Jin Seng, 2015. *Malaya 500 Early Postcards*. Singapura: Editions Didier Millet)

Info gambar
rangsangan.

Sinopsis

Pemerintahan Kesultanan Melayu di Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor didukung oleh sultan dan pembesar yang bertindak memakmurkan negeri masing-masing. Namun begitu, kemakmuran tersebut meraih perhatian British. Melalui strategi pakatan dengan Siam, British meluaskan kuasanya di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu. British turut menggunakan strategi tipu muslihat untuk meluaskan kuasanya di Johor. Akhirnya, negeri-negeri Melayu ini dikuasai oleh British dan dikenali sebagai Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.

Apakah yang akan anda pelajari?

1. Menyatakan pemerintahan Kesultanan Melayu di Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor.
2. Menghuraikan peluasan kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu.
3. Menilai peluasan kuasa British di Johor.
4. Merumuskan sistem pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.

Apakah elemen kewarganegaraan dan nilai sivik yang anda dapati?

1. Menjelaskan kepentingan bersikap jujur dalam melaksanakan tanggungjawab.
2. Menghuraikan kepentingan kestabilan politik dalam mewujudkan keamanan negara.
3. Menilai kepentingan pentadbiran yang sistematik untuk kemajuan negara.
4. Merumuskan kepentingan kewibawaan pemimpin dalam memperjuangkan maruah bangsa.

Kota Kuala Kedah, Kedah.
(Sumber: Koleksi DBP, 2017)

Istana Maziah, Kuala Terengganu.
(Sumber: Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Terengganu)

Kemahiran Pemikiran Sejarah yang anda dapati:

1. Memahami kronologi peluasan kuasa British di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.
2. Meneroka bukti kekayaan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu dan kemakmuran kerajaan sebelum kehadiran British.
3. Membuat imaginasi pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.
4. Membuat interpretasi pembentukan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.
5. Melakukan rasionalisasi perubahan pentadbiran yang berlaku di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.

4.1

Pemerintahan Kesultanan Melayu di Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor

Pengenalan

Sistem kesultanan yang diamalkan dalam pemerintahan di negeri Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor menjadi tonggak yang sangat penting. Sultan sebagai puncak kuasa dan kedaulatan turut diperkuat dengan dukungan para pembesar. Sebelum kedatangan kuasa British, pemerintahan kesultanan merupakan asas terpenting dalam sistem kerajaan negeri-negeri ini yang membawa kemakmuran.

Pemerintahan Kesultanan Melayu

Pemerintahan Kesultanan Melayu membentuk sistem pentadbiran yang tersusun dan diwarisi sejak turun-temurun. Kebijaksanaan pemerintah tempatan membolehkan perkembangan ekonomi, sosial dan politik berlaku di setiap negeri.

Latar Belakang

- Perlis merupakan wilayah yang terpisah dengan Kedah pada tahun 1842.
- Maharaja Siam mengiktiraf Syed Hussin Jamalullail di Bangkok sebagai Raja Perlis yang pertama pada tahun 1843. Baginda diberikan gelaran Phya Songkhram Rama Wichit Willis Asmara Phya Pelit.
- Padatahun yang sama, istiadat pengisytiharan turut diadakan di istana Arau sebagai pemberitahuan kepada rakyat seluruh negeri Perlis.

Pentadbiran

- Raja Syed Hussin Jamalullail membentuk pasukan pentadbiran yang berwibawa terdiri daripada kalangan pembesar tempatan.
- Tuan Syed Abdullah ibni Syed Harun Jamalullail dilantik sebagai Raja Muda Perlis, Dato' Arau sebagai Perdana Menteri dengan gelaran Dato' Belat Paduka Seri Perdana Menteri.
- Negeri Perlis dibahagikan kepada 22 buah mukim.

Kerajaan Perlis

Hubungan Luar

- Hubungan dengan Siam terus berjalan dengan baik dan hubungan ini menjadi strategi Perlis untuk tidak diganggu gugat oleh kuasa lain.

Perundangan

- Berdasarkan Undang-Undang Kesultanan Kedah sebagai rujukan.
- Pelaksanaannya menitikberatkan kebijakan terhadap rakyat.

Glosari

Phya Songkhram Rama Wichit Willis Asmara Phya Pelit: gelaran yang diberikan oleh Raja Siam kepada Raja Perlis yang disingkatkan sebagai Phya Pelit.

Latar Belakang

- Kerajaan Kedah bermula sejak abad ketujuh dan merupakan antara kerajaan terawal di negara ini. Kesultanan ini terus kekal hingga hari ini.
- Pertapakan Islam di Kedah sejak abad ke-12 telah memulakan sistem pemerintahan Islam dengan pusat pemerintahan di Kota Bukit Meriam. Pemerintah pertama yang bergelar sultan ialah Sultan Mudzaffar Shah.

Kesultanan Kedah

Pentadbiran

- Sistem pemerintahan diketuai oleh Sultan dan pembesar serta disokong oleh undang-undang yang kemas dan teratur.
- Bagi membolehkan negeri ditadbir dengan berkesan, diwujudkan pembahagian wilayah yang diletakkan di bawah pengawasan pembesar daerah.
- Di setiap daerah, diwujudkan mukim-mukim yang dikendalikan oleh kalangan penghulu.
- Pada abad ke-19, terdapat 128 mukim di Kedah.

Hubungan Luar

- Kedah menjalin hubungan luar dengan Siam sebagai strategi mempertahankan negeri daripada ancaman Burma.
- Hubungan dua hala ini berlaku dalam pelbagai cara seperti hubungan diplomatik, pentadbiran dan kewangan.

Perundangan

- Kanun undang-undang Kedah yang pertama ditulis pada tahun 1650 yang memberikan hak kepada raja dan golongan pemerintah.
- Terdapat lima bab undang-undang Kedah:
 - (i) Undang-undang 1060H (1650)
 - (ii) Tembera Dato' Seri Paduka Tuan 1075H (1667)
 - (iii) Hukum Kanun Dato' Kota Setar, Adat Bunga Emas
 - (iv) Adat Kebesaran, Pada Masa Tabal, Orang Besar
 - (v) Adat Meminang dan Undang-undang 1199H (1704)

Tahukah Anda?

Pembesar memainkan peranan penting dalam membantu pentadbiran kerajaan negeri. Dalam tradisi Kesultanan Melayu, terdapat beberapa kategori pembesar.

Pembesar	Peranan
Pembesar Peringkat Negeri	(i) Melaksanakan perintah sultan. (ii) Mentadbir dan mengutip cukai di kawasan tertentu.
Pembesar Peringkat Jajahan atau Daerah	(i) Menjaga keamanan. (ii) Mempertahankan kedaulatan negeri. (iii) Menyerahkan sebahagian hasil cukai kepada kerajaan. (iv) Menyediakan tenaga kerja.
Pembesar Peringkat Kampung (dikenali sebagai Penggawa atau Penghulu)	(i) Memungut cukai. (ii) Membekalkan tenaga tentera. (iii) Mengekalkan taat setia masyarakat. (iv) Perantara antara pembesar dengan rakyat.

Bagaimanakah pembahagian wilayah dapat melicinkan pentadbiran?

Latar Belakang

- Meskipun Kesultanan Kelantan wujud sebelum abad ke-17, namun semasa pemerintahan Long Yunus pada tahun 1776 hingga tahun 1794, kerajaan Kelantan berjaya disatukan. Baginda menaiki takhta dengan gelaran Yang Dipertuan.
- Pertelingkahan antara Kelantan dengan Terengganu serta pengaruh Siam menyebabkan perubahan berlaku pada tahun 1812. Sebagai strategi bagi mengelakkan ancaman Terengganu, Sultan Muhammad I membuat persetiaan dengan Siam.
- Berikutan itu, Maharaja Siam mengurniakan gelaran Phya Pipit Pakdi kepada Sultan Muhammad I dan Siam meluaskan pengaruhnya di Kelantan hingga tahun 1909.

Pentadbiran

- Sultan dibantu oleh para pembesar. Sistem ini dikenali sebagai Sistem Jemaah Menteri yang dibentuk oleh Sultan Muhammad II (1839-1886).
- Dalam pentadbiran wilayah, negeri Kelantan dibahagikan kepada jajahan tertentu. Pada tahun 1904, terdapat tiga jajahan, iaitu Selatan Batu Mekebang, Pasir Puteh dan Pasir Mas.
- Pada peringkat paling bawah, pentadbiran dijalankan oleh Tok Kweng yang turut dibantu oleh imam.

Kesultanan Kelantan

Hubungan Luar

- Hubungan dengan kerajaan Siam dijalinan semasa pemerintahan Sultan Muhammad I.
- Selain itu, Kelantan menjalin hubungan dengan Terengganu, Kedah, Patani dan negeri-negeri Melayu yang lain.

Perundangan

Pelaksanaan undang-undang syarak di Kelantan semasa pemerintahan Sultan Muhammad II membolehkan Kelantan berada dalam keadaan aman dan makmur sebagai pusat perdagangan.

Tahukah Anda?

Hari ini negeri Kelantan memiliki 11 jajahan, iaitu:

- Jajahan Kota Bharu
- Jajahan Pasir Mas
- Jajahan Tumpat
- Jajahan Pasir Puteh
- Jajahan Bachok
- Jajahan Kuala Krai
- Jajahan Machang
- Jajahan Tanah Merah
- Jajahan Jeli
- Jajahan Gua Musang
- Jajahan Kecil Lojing

Undang-Undang Tubuh Kerajaan Negeri

(Sumber: Salleh Mohd Akib, 2016. *Sejarah Jajahan Negeri Kelantan*. Kota Bharu: Perbadanan Muzium Negeri Kelantan)

Glosari

Phya Pipit Pakdi: gelaran yang diberikan oleh Raja Siam kepada Sultan Kelantan bagi mengakui peranan serta kedudukan baginda sebagai pemerintah Kelantan.

Tok Kweng atau Penggawa: pentadbir yang bertanggungjawab mentadbir kawasan jajahan atau kweng. Ketika ini, Tok Kweng amatlah berpengaruh dalam kawasan atau daerah yang terletak di bawah pentadbiran mereka. Mereka berperanan penting sebagai orang tengah antara penduduk kampung dengan pembesar atau pemerintah atau pihak istana. Tok Kweng akan menyampaikan segala keinginan dan hasrat penduduk kampung kepada pihak berkuasa untuk diambil tindakan.

(Sumber: Nik Haslinda Nik Hussain, 2011. *Pentadbiran Kolonial dan Isu Pemilikan Tanah di Kelantan 1881-1941*. Pulau Pinang: Penerbit Universiti Sains Malaysia)

Aktiviti Kedai Kopi

Tajuk: Pentadbiran dan Hubungan Luar

1. Guru atau pemudah cara meletakkan tajuk di tengah-tengah meja bulat perbincangan.
2. Setiap ahli perbincangan akan memberikan pandangan tentang tajuk yang diberikan.
3. Setiap ahli akan mencatatkan butiran perbincangan.
4. Pada akhir perbincangan, seorang ahli perbincangan akan membuat dan menyatakan rumusan.

Latar Belakang

- Pengasas Kesultanan Terengganu ialah Sultan Zainal Abidin I yang menaiki takhta pada tahun 1708 dan kekal memerintah hingga tahun 1733.
- Sistem pemerintahan ini membawa kemajuan negeri dan memelihara kedaulatan kerajaan.
- Di bawah sistem kesultanan, negeri Terengganu merupakan negeri paling akhir menerima Penasihat British.

Kesultanan Terengganu

Hubungan Luar

- Negeri Terengganu menjalin hubungan dengan Siam sejak abad ke-18.
- Selain itu, negeri ini menjalin hubungan dengan negeri Kelantan, Patani dan Johor.
- Hubungan ini membolehkan kedudukan negeri Terengganu sebagai sebuah negeri berdaulat diakui oleh negeri-negeri yang lain.

Pentadbiran

- Sultan dibantu oleh pembesar sama ada sebagai penasihat baginda atau dalam urusan pentadbiran wilayah dan daerah.
- Sistem penghulu diperkemas ketika zaman pemerintahan Sultan Omar (1839-1876).
- Pemerintahan Sultan Zainal Abidin III dibantu oleh Tengku Musa, Tuan Hitam dan Che Abdul Rahim.
- Terdapat pembesar bergelar Dato' Mata-mata yang bertugas menyambut kedatangan pelawat atau orang kenamaan Terengganu.
- Sistem Jemaah Mesyuarat Kerajaan dibentuk bagi memutuskan sesuatu hukuman atau perisytiharan negeri. Anggotanya dikenali sebagai Ahli Mesyuarat.

Perundangan

- Sejak pemerintahan Sultan Zainal Abidin I, sistem perundangan dan kehakiman berasaskan prinsip keadilan Islam dilaksanakan.
- Ketika pemerintahan Sultan Zainal Abidin III, baginda melantik Tengku Musa sebagai Ketua Jabatan Mahkamah untuk menjalankan urusan berkaitan keadilan dan perundangan.
- Pada tahun 1911, Undang-Undang Bagi Diri Kerajaan Terengganu digubal dan diamatkan.
- Hakim mahkamah pula dipilih secara teliti daripada individu yang berkebolehan dan mempunyai pengetahuan agama yang luas.

Latar Belakang

- Institusi kesultanan di Johor mempunyai sejarah yang panjang. Sejak sahaja jurai keturunan Sultan Melaka berakhir pada tahun 1699, Kesultanan Johor diperintah oleh keturunan Bendahara.
- Konflik politik yang berlaku membolehkan keturunan Temenggung Daeng Ibrahim menjadi pemerintah di Johor. Kedudukan ini digantikan oleh anakanda baginda, iaitu Daeng Abu Bakar yang menjadi Sultan Johor pada tahun 1885.

Kesultanan Johor

Hubungan Luar

- Maharaja Abu Bakar menjalin hubungan dengan negeri-negeri Melayu yang lain termasuklah dengan Terengganu, Perak, Pahang dan Selangor.
- Selain itu, baginda menjalin hubungan dengan negara-negara luar melalui lawatan ke Eropah dan Jepun. Kesannya, kuasa-kuasa ini mengiktiraf kedudukan Johor.

Pentadbiran

- Ketika zaman pemerintahan Maharaja Abu Bakar, Johor mengalami zaman pemodenan.
- Baginda mengasaskan sistem pentadbiran moden yang cekap dan berkesan dengan mewujudkan Majlis Jemaah Diraja Johor, Jemaah Menteri dan jabatan-jabatan kerajaan.
- Pembesar-pembesar kerajaan seperti Dato' Seri Amar Diraja dan Dato' Bentara Dalam bertanggungjawab membantu pemerintahan sultan.
- Selain itu, jawatan Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan diwujudkan bagi melicinkan pentadbiran.

Perundangan

- Pada tahun 1895, Kesultanan Johor memasyhurkan Undang-Undang Tubuh Kerajaan yang digunakan sebagai aturan dalam pemerintahan.

Kesultanan Melayu di Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor mempunyai sistem pemerintahan dan pentadbiran tersusun yang menjadi asas kemajuan kesultanan tersebut. Dalam sistem ini, raja menjadi tonggak paling penting. Gandingan pemerintahan oleh raja dan pembesar memacu kemakmuran negeri. Selain itu, sistem undang-undang dilaksanakan dengan teratur dan teliti. Kita perlu menyedari bahawa kestabilan politik amat penting bagi mewujudkan keamanan negara. Pentadbiran yang sistematik pula menyumbang kepada kemajuan negara.

4.2 Peluasan Kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu

Pengenalan

Sebelum kehadiran British, negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu berhadapan dengan pengaruh Siam. Pada abad ke-19, hubungan antara British dengan Siam memberikan kesan besar kepada negeri-negeri ini. Kedudukan strategik dan kemakmuran negeri-negeri ini menarik perhatian British. Namun begitu, selagi negeri-negeri ini di bawah naungan Siam, maka British tidak akan mampu untuk meluaskan kuasanya.

Faktor Peluasan Kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu

Pelbagai faktor mempengaruhi usaha peluasan kuasa British ke atas negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu.

1. Kedudukan yang Strategik

- Kedudukan Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu penting kepada perdagangan British.
- Kelantan dan Terengganu strategik di laluan perdagangan di antara Siam dan Singapura.

2. Menghalang Kemasukan Kuasa Barat Lain

- Negeri-negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu merupakan penampan usaha kuasa-kuasa Barat lain untuk campur tangan.
- Antara kuasa Barat tersebut termasuklah Perancis, Jerman, Amerika Syarikat dan Rusia yang cuba meluaskan kuasa di sekitar negeri Melayu Utara.
- British perlu menguasai negeri-negeri ini untuk menghalang kemaraan kuasa Barat tersebut.
- Kemaraan kuasa Barat dapat dilihat dari aspek yang berikut:

Kemaraan kuasa Barat yang ingin menguasai bahan mentah mencabar penguasaan British di negeri-negeri Melayu.

Jerman berusaha untuk mendapatkan Pulau Langkawi.

Amerika Syarikat berhasrat meluaskan pengaruhnya di Terengganu.

Perancis berminat untuk meluaskan kuasa ke kawasan di Segenting Kra. Matlamat Perancis ini akan mengancam perdagangan dan kedudukan Singapura sebagai pelabuhan antarabangsa.

Rusia ingin membuka petempatan di Ujung Salang.

Glosari

Penampan: sesuatu yang menjadi penahan, penyekat dan penghalang.

3. Kemakmuran dan Kekayaan Sumber Hasil

- Bagi Kedah dan Perlis, hasil pertanian dan penternakan menjadi sumber bekalan makanan yang diperlukan bagi memenuhi permintaan penduduk Pulau Pinang yang dikuasai oleh British.
- Bagi Kelantan dan Terengganu pula, aktiviti pembuatan seperti pertukangan dan pembinaan kapal menjadi sangat penting. Kedua-dua negeri ini menjadi pembekal pelbagai barang dagangan kepada pedagang Singapura.

[Sumber: *Dirgahayu Tuanku Sejarah Kesultanan Terengganu 1708-2008*, 2011. Kuala Terengganu: Yayasan Diraja Sultan Mizan; Hashim Musa, Rozita Che Rodi dan Salmah Jan Nor Muhammad, 2014. "Sejarah Ringkas Warisan Perkapalan Tradisional Melayu" dlm. *International Journal of the Malay Civilization (Iman)*, Vol. 2, No. 3]

4. Menghubungkan Burma dengan Pulau Pinang

- British berhasrat menghubungkan Burma yang dikuasainya dengan Pulau Pinang dan Singapura.
- Pembinaan jalan raya, kereta api dan telegraf di antara Burma dan Pulau Pinang membolehkan British mempunyai rangkaian terus perhubungan dengan India.
- Hal ini sangat penting bagi perdagangan dan keselamatan British.

(Sumber: Paul H. Kratoska (ed.), 1983. *Honourable Intentions, Talks on the British Empire in South-East Asia Delivered at the Royal Colonial Institute 1874-1928*. Singapura: Oxford University Press)

5. Beban Orang Putih

- British mendapati Siam melakukan kekejaman di negeri-negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu.
- Bagi mewajarkan tindakannya, slogan "Beban Orang Putih" digunakan dalam usaha British meluaskan kuasanya.

(Sumber: Paul H. Kratoska (ed.), 1983. *Honourable Intentions, Talks on the British Empire in South-East Asia Delivered at the Royal Colonial Institute 1874-1928*. Singapura: Oxford University Press)

Cerna Minda

Mengapakah British ingin membina rangkaian perhubungan dengan India?

KPS

Rasionalkan sebab-sebab British berusaha meluaskan kuasa di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu.

Strategi Peluasan Kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu

Peluasan kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu dijalankan secara berperingkat-peringkat. British menyedari bahawa negeri-negeri ini berada di bawah naungan Siam dan tindakan agresif akan menimbulkan masalah. Oleh hal yang demikian, British menggunakan strategi perjanjian untuk memastikan kejayaannya. Dengan menggunakan kedudukannya di Pulau Pinang, British memantau perkembangan yang berlaku di negeri-negeri Melayu sebelum bertindak mengadakan perjanjian dengan Siam.

Ke arah Perjanjian Bangkok 1909

- Negeri-negeri Melayu yang mempunyai hubungan rapat dengan Siam ialah Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu. Bagi kerajaan Siam, negeri-negeri ini adalah di bawah naungannya dan dikehendaki menghantar bunga emas dan perak setiap tiga tahun sekali sebagai tanda pertuanan Siam serta kepatuhan kepada kuasa Siam. Sebaliknya, negeri-negeri ini menganggap penghantaran bunga emas dan perak merupakan tanda persahabatan.
- Pengaruh Siam ke atas negeri-negeri ini kurang menyenangkan pihak British.
- Matlamat utama British adalah untuk memastikan laluan perdagangan di antara India dan China berada dalam keadaan selamat.
- Menyedari bahawa konfrontasi secara bersemuka akan merugikannya, British menggunakan strategi perjanjian bagi meluaskan kuasa.
- Oleh itu, sejak tahun 1826, terdapat beberapa siri perjanjian melibatkan British dan Siam yang menyentuh hal ehwal negeri-negeri Melayu.
- Perjanjian ini diakhiri dengan Perjanjian Bangkok 1909 yang membolehkan British meluaskan kuasa di negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu.

Tahukah Anda?

Perjanjian Sulit 1897 (British - Siam) ditandatangani pada 6 April 1897. British mahu memastikan tidak ada kuasa lain meluaskan pengaruhnya ke atas Kedah, Kelantan dan Terengganu. British mengakui hak pertuanan Siam ke atas negeri tersebut.

Perjanjian Sempadan (British-Siam) ditandatangani pada 29 November 1899. Perjanjian ini menetapkan sempadan di antara sempadan negeri Perak, Kelantan, Terengganu, Pahang dan Kedah. Perjanjian ini menyelesaikan masalah sempadan di antara Perak (British) dan Raman (Siam).

Perjanjian 1902 (Pengisytiharan British-Siam) ditandatangani pada 6 Oktober 1902. Siam akan mengawal hubungan luar negeri Kelantan dan Terengganu. Negeri-negeri ini tidak boleh menyerahkan konsesi kepada kuasa asing tanpa izin Siam. Pengisytiharan ini merupakan langkah penting bagi peluasan kuasa British di Negeri Melayu Utara.

Perjanjian
Burney
1826

Perjanjian
Sulit 1897

Perjanjian
Sempadan
1899

Perjanjian
1902

Perjanjian
Bangkok 1909

Siri perjanjian British-Siam yang melibatkan Negeri-negeri Melayu Utara.

Cerna Minda

Mengapakah British menggunakan strategi perjanjian untuk meluaskan kuasanya?

Perjanjian Bangkok 1909

Perjanjian Bangkok 1909 ditandatangani oleh British dan Siam pada 10 Mac 1909. Perjanjian ini memberikan kesan besar kepada negeri-negeri Melayu Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu. Perjanjian ini membuka laluan kepada British untuk menguasai negara kita tanpa gangguan daripada kuasa luar yang lain.

Rentetan Peristiwa Perjanjian Bangkok 1909

April 1907

Rundingan antara pihak British dengan Siam bermula selepas Perjanjian Perancis-Siam. Perjanjian ini diusahakan oleh Penasihat Am bagi kerajaan Siam, E. H. Strobel dengan Ralph Paget, iaitu wakil British di Bangkok.

Jun 1907

Pejabat Tanah Jajahan membenarkan usaha perundingan ini.

13 September 1907

Strobel menemui Putera Damrong, iaitu Menteri Dalam Negeri kerajaan Siam bagi menyampaikan hasrat British.

November 1907

Hal tersebut disampaikan kepada Raja Siam.

Januari 1908 - Januari 1909

Draf perjanjian dirangka pada Januari 1908 dan dipersetujui pada bulan Januari 1909.

10 Mac 1909

Perjanjian ditandatangani antara wakil British, Ralph Paget dengan wakil Siam, iaitu Putera Devawongse Varaprakar yang juga merupakan Menteri Hal Ehwal Luar kerajaan Siam.

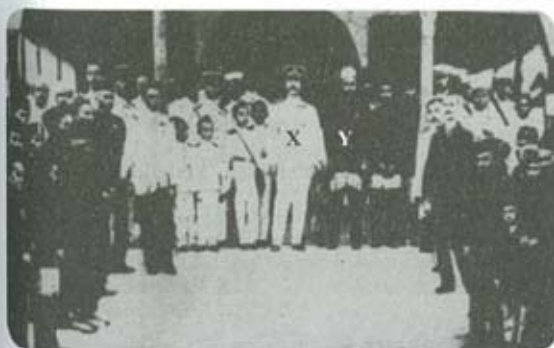
Ke Arah Perjanjian Bangkok 1909

Sebahagian Perjanjian Bangkok 1909 yang diterjemahkan ke dalam bahasa Melayu.

(Sumber: *Perjanjian & Dokumen Lama Malaysia 1791-1965*, 2010. Kuala Lumpur: Institut Terjemahan Negara Malaysia Berhad)

Melalui Perjanjian Bangkok 1909, negeri-negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu menerima seorang Penasihat British. Walau bagaimanapun, pada tahap awal, Kelantan dan Terengganu menolak kehadiran penasihat ini.

Raja Chulalongkorn dari Siam (di tengah-tengah berpakaian putih bertanda X) dalam lawatannya ke Kelantan pada tahun 1909 dan Sultan Muhammad IV (bertanda Y). (Sumber: Muzium Negara Malaysia)

Perjanjian
Burney

4.3 Peluasan Kuasa British di Johor

Pengenalan

Johor memiliki sistem pemerintahan dan pentadbiran yang teratur sejak sebelum campur tangan British. Johor telah mencapai tahap kemakmuran yang tinggi. Keadaan ini didorong oleh kebijaksanaan pemerintah Johor membangunkan negeri sehingga pihak British tidak mempunyai sebarang alasan meluaskan kuasa ke Johor. Namun begitu, penguasaan British terhadap Singapura menyebabkan kedudukan Johor terancam.

Kemajuan dan Kemakmuran Johor

Kemajuan dan kemakmuran Johor serta pemodenan yang dilaksanakan dalam pentadbiran menjadi faktor penting yang membolehkan Johor mengekalkan kedaulatannya hingga tahun 1914. Secara tidak langsung Johor menerima kesan daripada pelaksanaan sistem pentadbiran Barat di Singapura.

Berlakunya perkembangan pesat dalam ekonomi komersial terutamanya dalam sektor pertanian.

Faktor Kemajuan Johor

Kebijaksanaan dan kecekapan pemerintah.

Pemodenan Johor dalam pelbagai bidang sama ada pentadbiran, infrastruktur mahupun sosial yang membawa kemajuan dan kemakmuran yang menyeluruh.

Kemunculan golongan pentadbir yang komited dan menjalankan tugas dengan berkesan bagi memakmurkan ekonomi Johor.

Kebijaksanaan pemerintah dan pembesar Johor memajukan dan memakmurkan negeri menyebabkan British tidak dapat memanipulasi keadaan untuk campur tangan di Johor.

Aktiviti Fikir-Pasangan-Kongsi

“Johor bukan sahaja mempunyai hasil bumi yang banyak tetapi juga mempunyai permukaan tanah yang subur untuk kegiatan pertanian komersial. Faktor ini ditambah lagi dengan kedudukan geografinya yang sangat strategik.”

(Sumber: Kassim Thukiman, 2011. *Sejarah Johor dalam Pelbagai Perspektif*. Skudai: Penerbit Universiti Teknologi Malaysia)

Berdasarkan petikan di atas, lakukan aktiviti yang berikut:

1. Bincang dengan rakan sekelas maksud “kegiatan pertanian komersial” dan “kedudukan geografi yang strategik”.
2. Kongsikan hasil perbincangan di dalam kelas.

Strategi British Menguasai Johor

Kemajuan ekonomi Johor menyebabkan British mula merangka strategi untuk menguasai Johor. British bimbang kerana sebagai sebuah negeri bebas, Johor menjalin hubungan dengan kuasa-kuasa Barat yang lain. Oleh itu, British menjalankan strategi secara tersusun untuk menguasai Johor. Peluasan kuasa melalui perjanjian dan manipulasi dilaksanakan oleh pihak British terhadap Johor.

Perjanjian 1855 antara Sultan Ali dengan Temenggung Ibrahim yang menyatakan bahawa sekiranya jajahan Kesang hendak dijual oleh sultan, Kesang hendaklah terlebih dahulu ditawarkan kepada pihak British.

Perjanjian Setia 1885 antara Johor dengan British menyebut bahawa Johor hanya akan menerima seorang ejen yang peranannya menyamai seorang pegawai Konsul dan lebih rendah daripada Penasihat. Hal ehwal luar dikawal oleh British.

Pada tahun 1879, Gabenor Negeri-negeri Selat mencadangkan kepada British untuk menempatkan Residen British di Johor.

Secara terancang, British berusaha memanipulasi kedudukan kewangan Johor dengan menawarkan pinjaman sebanyak 200,000 dolar kepada Johor bagi membiayai pembinaan kereta api. Usaha ini tidak berjaya apabila cadangan tersebut tidak diterima kerana kesannya akan menjejaskan ekonomi Johor.

Pada 12 Mei 1914, Sultan Ibrahim menandatangani perjanjian dengan Sir Arthur Henderson Young, Gabenor Negeri-negeri Selat. Dalam perjanjian tersebut, jawatan Konsul yang sebelumnya ditempatkan di Johor ditukarkan kepada Penasihat Am British.

Douglas Graham Campbell dilantik sebagai Penasihat Am British pertama di Johor. Pelantikan ini juga menukarkan taraf Johor daripada negeri yang bebas dan berdaulat kepada sebuah negeri naungan British. Walau bagaimanapun, perkembangan ini tidak menjejaskan kedudukan Sultan Johor. Pihak British masih mengakui kedudukan dan kedaulatan sultan.

Tahukah Anda?

Dalam Warta Kerajaan Johor bertarikh 3 Ogos 1918, ejaan untuk merujuk negeri Johor ialah "Johore". Walau bagaimanapun, kini ejaan "Johor" diterima pakai.

(Sumber: Rahimah Abdul Aziz, 1997. *Pembaratan Pemerintahan Johor, 1800-1945*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka)

Kemampuan anak tempatan yang diterajui oleh Sultan Johor yang dibantu oleh gandingan pemimpin yang berwibawa membolehkan Johor berjaya mengekang asakan British. Namun begitu, asakan berterusan ini gagal juga dihalang sehingga menyebabkan British berjaya meluaskan kuasanya di Johor. Sikap jujur dalam menjalankan tugas dan tanggungjawab oleh pembesar Johor sangat penting dalam memastikan kedaulatan Johor terus terjamin. Oleh hal yang demikian, jelaslah bahawa kewibawaan pemimpin amat penting dalam memperjuangkan maruah bangsa.

Pengenalan

Perjanjian Bangkok 1909 membawa perubahan penting dalam sejarah di negeri-negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu. Selain itu, kedudukan Johor berubah pada tahun 1914, apabila menerima Penasihat Am British. Kelima-lima buah negeri inilah yang dikenali sebagai Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.

Latar Belakang Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu

Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu

Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu bersifat longgar yang tidak ditadbir sebagai satu unit pentadbiran yang tunggal.

Tidak ada perjanjian khas bagi mewujudkan "gabungan" ini, sebaliknya lebih bersifat membezakan pentadbiran negeri-negeri ini dengan Negeri-negeri Melayu Bersekutu.

Negeri-negeri ini terletak di bawah kawalan Pesuruhjaya Tinggi Negeri-negeri Melayu Bersekutu yang juga merupakan Gabenor Negeri-negeri Selat.

Raja di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu mempunyai kuasa yang lebih besar berbanding dengan kuasa raja di Negeri-negeri Melayu Bersekutu.

Kelima-lima buah negeri ini tetap kedudukannya sebagai negeri-negeri Melayu pemerintahan beraja yang bebas dan mempunyai kuasa autonomi.

Usaha British untuk menggabungkan kedua-dua sistem pentadbiran turut gagal kerana adanya tentangan daripada raja Melayu di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.

Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu yang berasingan dengan Negeri-negeri Melayu Bersekutu berterusan hingga Perang Dunia Kedua.

Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu

Pentadbiran di Perlis

- Penasihat British terlibat secara langsung dalam pentadbiran dan turut melibatkan pembesar tempatan.
- Majlis Mesyuarat Negeri menjalankan pentadbiran yang dipengerusikan oleh raja.
- Kakitangan perkhidmatan awam terdiri daripada orang Melayu. Pada tahun 1931, hanya terdapat tiga orang pegawai Eropah dalam pentadbiran di Perlis.
- Setiausaha Kerajaan merupakan pegawai tadbir terpenting.

Kompleks Dewan Undangan Negeri Perlis yang menempatkan pegawai pentadbir negeri diketuai oleh Setiausaha Kerajaan Negeri.

(Sumber: Koleksi DBP, 2018)

Pentadbiran di Kedah

- Penasihat British terlibat secara langsung dalam pentadbiran yang turut melibatkan pembesar tempatan.
- Kedah tidak akan diserahkan kepada mana-mana negeri lain tanpa keizinan bertulis dibuat oleh sultan dalam Majlis Mesyuarat Negeri. Majlis Mesyuarat Negeri menjalankan pentadbiran yang diwujudkan sejak tahun 1905.
- Kakitangan perkhidmatan awam terdiri daripada orang Melayu yang berkebolehan.
- Setiausaha Kerajaan merupakan pegawai tadbir terpenting.

Wisma Darul Aman menjadi pusat pentadbiran kerajaan negeri Kedah pada masa ini.

(Sumber: Koleksi DBP, 2018)

Bandingkan pentadbiran kerajaan negeri Kedah sebelum dan selepas kedatangan British.

Pentadbiran di Kelantan

- Penasihat British terlibat secara langsung dalam pentadbiran dan turut melibatkan pembesar tempatan.
- Sultan mempengerusikan Majlis Mesyuarat Negeri dan Penasihat British merupakan anggota Majlis.
- Kakitangan perkhidmatan awam terdiri daripada orang Melayu. Pegawai Eropah dihadkan memegang jawatan tertentu sahaja.
- Menteri Besar memainkan peranan penting dalam pentadbiran negeri.

Kota Darul Naim menjadi pusat pentadbiran kerajaan negeri Kelantan pada masa ini.

(Sumber: Koleksi DBP, 2018)

Pentadbiran di Terengganu

- Pentadbiran negeri berlandaskan Undang-Undang Bagi Diri Kerajaan Terengganu yang diluluskan pada tahun 1911.
- Undang-undang ini menetapkan bahawa ketetapan atau perundangan yang dilaksanakan tidak boleh dipinda.
- Penasihat British terlibat secara langsung dalam pentadbiran dan melibatkan pembesar tempatan.
- Jemaah Menteri dan Majlis Mesyuarat Negeri diwujudkan bagi melaksanakan pentadbiran kerajaan.
- Kakitangan perkhidmatan awam terdiri daripada orang Melayu. Penglibatan pegawai Eropah dihadkan dalam pentadbiran.

Wisma Darul Iman merupakan pusat pentadbiran kerajaan negeri Terengganu pada masa ini.

(Sumber: Koleksi DBP, 2018)

Pentadbiran di Johor

- Berlandaskan Undang-Undang Tubuh Kerajaan Johor 1895.
- Sultan tidak dibenarkan untuk menyerahkan negerinya kepada kuasa asing.
- Pentadbiran dijalankan oleh Menteri Besar, manakala Setiausaha negeri terdiri daripada orang Melayu yang menjadi jurucakap kerajaan yang rasmi.
- Majlis Mesyuarat Menteri dan Majlis Mesyuarat Negeri membantu sultan menjalankan pentadbiran.
- Orang Eropah dan Melayu dalam perkhidmatan kerajaan Johor dilayan sama taraf dan keutamaan diberikan kepada orang Melayu yang berkelayakan bagi memenuhi jawatan pentadbiran.

Iskandar Puteri merupakan pusat pentadbiran kerajaan negeri Johor pada masa ini.

(Sumber: Koleksi DBP, 2018)

Cerna Minda

Siapakah yang menjadi jurucakap kerajaan Johor?

Lawatan Pesuruhjaya Tinggi British ke Kuala Terengganu pada bulan Julai 1909 bagi meluaskan kuasanya. Dapat dilihat Sultan Zainal Abidin III dan Sir John Anderson.

(Sumber: Muzium Negara Malaysia)

Sultan Johor bersama-sama askarnya dalam perarakan hari ulang tahun keputeraan baginda yang diadakan di Singapura pada tahun 1885. Sultan Johor telah menubuhkan Askar Timbalan Setia Negeri Johor yang menunjukkan pemodenan negeri Johor.

(Sumber: Cheah Jin Seng, 2015. *Malaya 500 Early Postcards*. Singapura: Editions Didier Millet)

Tahukah Anda?

Dua perkara yang berikut merupakan kesan langsung daripada perkembangan sejarah yang berlaku melibatkan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.

Cuti Umum

Apabila Tanah Melayu mencapai kemerdekaan, ketetapan diambil untuk mengekalkan hujung minggu pada hari Ahad. Namun begitu, lima bekas Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu mengekalkan Jumaat sebagai hari cuti mereka. Pada tahun 1994, mengikut kehendak kerajaan Perlis dan Johor, hari kelepasan am mingguan ditukarkan kepada hari Ahad. Walau bagaimanapun, pada tahun 2014, kerajaan Johor kembali menjadikan hari Jumaat sebagai cuti umum.

Askar Timbalan Setia Negeri Johor

Pasukan ini dikenali dengan nama Johor Military Force (Askar Timbalan Setia Negeri) yang ditubuhkan pada tahun 1885 sewaktu pemerintahan Sultan Ibrahim ibni Sultan Abu Bakar. Baginda menerima saranan pihak British agar memiliki sebuah pasukan tentera sendiri bagi melindungi institusi diraja dan negeri Johor. Selain memberikan perkhidmatan menjaga keselamatan Sultan dan negeri Johor, pasukan Timbalan Setia Negeri ini terlibat dalam perbarisan bersempena dengan ulang tahun raja di England pada tahun 1906. Pasukan tentera ini terus kekal relevan hingga hari ini.

Perkembangan Pentadbiran

Pembentukan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu memberikan kesan besar kepada perkembangan pentadbiran yang melibatkan tiga aspek utama, iaitu pengekaln kedudukan sultan, penerusan sistem pentadbiran tradisional dan pengenalan birokrasi Barat.

1. Pengekaln Kedudukan Sultan

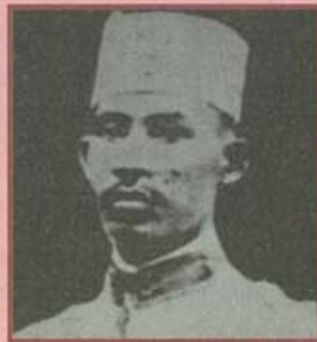
- Perubahan yang berlaku dalam sistem pentadbiran di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu tidak mengubah kedudukan sultan.
- Sultan masih kekal sebagai puncak kuasa dalam pentadbiran negeri.
- Sultan masih mempunyai kuasa terutama dalam hal berkaitan dengan agama Islam dan adat istiadat Melayu.
- Selain kedudukan sultan, kedudukan pembesar turut dikekalkan, meskipun bidang tugasnya telah berubah.
- Pembesar tidak lagi mengutip cukai dan pajak seperti sebelum ini, sebaliknya diberikan elaun dan pencen.

Raja Ahmad bin Raja Endut, Menteri Besar Perlis yang pertama (1904-1957).

Datuk Wan Muhammad Saman, Perdana Menteri (Menteri Besar) Kedah yang pertama (1870-1898).

Dato' Perdana Menteri Paduka Raja, Haji Nik Mahmud bin Haji Ismail, Menteri Besar Kelantan yang pertama (1921-1944).

Dato' Seri Amar Di Raja Haji Ngah Muhammad bin Yusof, Menteri Besar Terengganu yang pertama (1925-1940).

Dato' Jaafar bin Muhammad, Menteri Besar Johor yang pertama (1886-1919).

2. Penerusan Sistem Pentadbiran Tradisional

- Sistem pentadbiran tradisional seperti sistem Jemaah Menteri dan Majlis Negeri dan peraturan yang terdapat dalam Undang-Undang Tubuh Kerajaan diteruskan.
- Pembesar Melayu menjadi peneraju sistem pentadbiran negeri.
- Pihak British turut membantu melalui peminjaman pegawai daripada Perkhidmatan Awam Negeri-negeri Melayu Bersekutu dan Negeri-negeri Selat.
- Negeri-negeri ini mempunyai sistem perkhidmatan awamnya sendiri.
- Kerajaan Kedah membuat perjanjian dengan kerajaan British yang menyatakan bahawa semua jawatan perkhidmatan awam hendaklah diisi dengan pegawai Melayu Kedah.

3. Pengenalan Birokrasi Barat

- Penasihat British menentukan dasar pentadbiran negeri sehingga mengurangkan kuasa sultan dan pembesar.
- Jabatan-jabatan baharu turut diperkenalkan di setiap negeri.
- Pasukan polis diwujudkan.
- Urusan pentadbiran negeri mula mengamalkan cara Barat, mahkamah sivil diperkenalkan dan pegawai-pegawai British turut dibawa masuk sebagai pegawai pentadbiran kerajaan.

Tahukah Anda?

Bahasa Melayu hendaklah digunakan dalam segala urusan rasmi yang berkaitan pentadbiran negara. Hal ini diperkukuh dengan Akta Bahasa Kebangsaan 1963/67 dan dijelaskan melalui Pekeliling Bilangan 9 Tahun 2011, Panduan Penggunaan Bahasa Kebangsaan dalam Perkhidmatan Awam.

(Sumber: Jabatan Perkhidmatan Awam)

Cerna Minda

Apakah amalan pentadbiran Barat di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu?

Peluasan kuasa British di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu menyebabkan perubahan berlaku dalam sistem pentadbiran. Pembentukan sistem Penasihat British menjadi asas penting peluasan kuasa British di negeri-negeri ini. Walaupun kedaulatan negeri masih dipegang oleh sultan, namun kuasa yang ada semakin terhakis. Pembaharuan dan sistem pentadbiran yang sistematik menjadi penentu kepada kemajuan dan pembangunan negara.

Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu

Pada akhir bab ini, saya telah mempelajari:

Pemerintahan Kesultanan Melayu di Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor

- Kerajaan Perlis
- Kesultanan Kedah
- Kesultanan Kelantan
- Kesultanan Terengganu
- Kesultanan Johor

☐
☐
☐
☐
☐

Peluasan Kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu

- Faktor Peluasan Kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu
- Strategi Peluasan Kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu
- Perjanjian Bangkok 1909

☐
☐
☐

Peluasan Kuasa British di Johor

- Kemajuan dan Kemakmuran Johor
- Strategi British Menguasai Johor

☐
☐

Sistem Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu

- Latar Belakang Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu
- Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu
- Perkembangan Pentadbiran

☐
☐
☐

Bab ini telah memerihalkan usaha peluasan kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor. Kedudukan strategik dan kekayaan hasil bumi negeri-negeri ini menarik minat penguasaan British. British perlu menjaga kepentingan pengaruhnya kerana wujud persaingan dengan kuasa Barat yang lain, khususnya di bahagian utara negeri Melayu. British berpakat dengan Siam dan menggunakan pengaruh Siam ke atas negeri-negeri Melayu di utara untuk meluaskan kuasanya. Kesannya, British mewujudkan pakatan longgar yang dinamakan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu. Bab seterusnya pula akan memerihalkan tindakan pemodal asing yang berusaha menguasai Sarawak dan Sabah. Pemodal asing ini melalui bantuan British melebarkan kuasa pentadbirannya pula di kedua-dua negeri tersebut.

Aktiviti 1: Kumpulan Pelangi (Rainbow Groups)**Arahan:**

- Murid berada dalam kumpulan. Guru akan menetapkan tajuk perbincangan.
- Selepas berbincang, bina kumpulan baharu yang terdiri daripada ahli kumpulan asal.
- Murid akan menyatakan hasil perbincangan daripada kumpulan asal kepada ahli kumpulan baharu secara bergilir-gilir.

Perjanjian British-Siam 1909 juga dikenali sebagai Perjanjian Bangkok 1909. Melalui perjanjian ini, kerajaan Siam bersetuju untuk menyerahkan negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu untuk bernaung di bawah pemerintahan British. Perjanjian tersebut ditandatangani di Bangkok antara Ralph Paget yang merupakan Duta Britain di Siam sebagai wakil kerajaan Britain dan Ireland, dengan Putera Devawongse Varoprakar yang merupakan Menteri Luar kerajaan Siam.

Perjanjian Bangkok 1909.
(Sumber: *Perjanjian & Dokumen Lama Malaysia 1791-1965*, 2010. Kuala Lumpur: Institut Terjemahan Negara Malaysia Berhad)

Berdasarkan maklumat Perjanjian Bangkok 1909 di atas, lakukan aktiviti yang berikut:

- Murid dibahagikan kepada tiga kumpulan.
- Setiap kumpulan akan mencari maklumat yang berikut:

Kumpulan 1

Syarat Perjanjian Bangkok 1909 dimeterai oleh Siam dan British.

Kumpulan 2

Kesan dan faedah yang diterima oleh kedua-dua belah pihak.

Kumpulan 3

Reaksi Raja-raja Melayu dan rakyat negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu terhadap Perjanjian Bangkok 1909.

- Selepas berbincang, bina kumpulan baharu yang terdiri daripada tiga ahli kumpulan asal.
- Ahli kumpulan akan menyatakan hasil perbincangan daripada kumpulan asal masing-masing kepada ahli kumpulan baharu secara bergilir-gilir.

Aktiviti 2: Drama (Dramatisation)**Arahan:**

Persembahkan murid berasaskan peristiwa sejarah dalam bentuk drama, iaitu hasil kerja murid secara berkumpulan selepas membuat perbincangan, perancangan dan latihan.

Mendraf Surat Perjanjian dan Lakon Drama Menandatangani Perjanjian

1. Bahagikan kelas kepada dua kumpulan.
2. Setiap kumpulan perlu mendraf Surat Perjanjian bagi dua pihak yang berbeza-beza untuk menyelesaikan permasalahan, iaitu penyerahan kuasa pihak A kepada pihak B dan keuntungan yang akan diberikan oleh pihak B kepada pihak A.
3. Kedua-dua kumpulan perlu melantik seorang ketua dan barisan pembesar bagi membincangkan isu tersebut. Mereka akan memainkan watak-watak yang terlibat dalam perjanjian tersebut.
4. Butir-butir perlu dicatatkan dan perlu dibincangkan sebelum dibawa ke meja rundingan.
5. Pada akhir aktiviti ini, kata putus atau persetujuan perlu dicapai sebelum perjanjian ditandatangani oleh wakil kedua-dua kumpulan.

(a)

Draf Pihak A**Surat Perjanjian Penyerahan Kuasa****A. Kuasa-kuasa yang diserahkan:**

1. _____
2. _____

B. Manfaat penyerahan kuasa:

1. _____
2. _____

(b)

Draf Pihak B**Surat Perjanjian Penyerahan Kuasa****A. Kuasa-kuasa yang diserahkan:**

1. _____
2. _____

B. Manfaat penyerahan kuasa:

1. _____
2. _____

(c)

Surat Perjanjian Penyerahan Kuasa**A. Kuasa-kuasa yang diserahkan:**

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

B. Manfaat penyerahan kuasa:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

(d)

Surat Perjanjian Penyerahan Kuasa**Penyataan Persetujuan**

Tandatangan Persetujuan:**Pihak A****Pihak B****Tarikh dipersetujui:**

Pemahaman dan Pemikiran Kritis

1. *Undang-Undang Tubuh Kerajaan Terengganu 1911*

Mengapakah undang-undang tersebut diperkenalkan?

- A. Menyaingi kedudukan Johor.
- B. Memastikan keamanan negeri.
- C. Menghalang kemaraan kuasa British.
- D. Mengukuhkan kuasa dan kedudukan Sultan.

2. Apakah tugas Dato' Mata-Mata semasa pemerintahan Sultan Zainal Abidin III di Terengganu?

- A. Mengawal istana.
- B. Menangkap orang salah.
- C. Menjaga keselamatan sultan.
- D. Menyambut kedatangan orang kenamaan.

3. Perjanjian berikut merupakan perjanjian yang ditandatangani antara British dengan Siam sebelum tahun 1909, kecuali:

- A. Perjanjian Sempadan 1899
- B. Perjanjian Pangkor 1874
- C. Perjanjian Burney 1826
- D. Perjanjian Sulit 1897

4. Senaraikan dua negeri Melayu yang menjalin hubungan dengan Johor ketika zaman pemerintahan Maharaja Abu Bakar.

- (a) _____
- (b) _____

5. Namakan badan pentadbiran yang membantu Sultan Terengganu sewaktu baginda menjalankan pentadbiran negeri.

- (a) _____
- (b) _____

6. **Kehadiran British ke negara kita dipengaruhi oleh pelbagai faktor.**

Berdasarkan pernyataan di atas, jawab soalan yang berikut:

- (a) Senaraikan lima faktor yang mendorong kehadiran British ke negara kita.
- (b) Nyatakan kepentingan kedudukan strategik Terengganu dan Kelantan.
- (c) Pada pendapat anda, apakah faktor yang mempengaruhi tindakan British dalam usaha peluasan kuasanya?

Pemahaman dan Pemikiran Kritis

7. Tandakan lima buah negeri dalam Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu dalam rajah di bawah.

U	A	G	G	A	N	U	T	A	K
M	N	R	K	L	A	N	G	G	E
A	P	A	K	E	N	U	E	N	D
B	A	T	G	D	T	S	R	O	A
C	R	T	A	G	P	B	K	T	H
T	K	E	L	A	N	T	A	N	P
K	L	R	S	H	H	E	T	T	K
R	O	H	O	J	H	P	R	S	T
S	N	U	J	S	I	L	R	E	P
J	O	H	O	L	N	P	R	T	T

8. Secara berkumpulan, berdasarkan gambar bunga emas di sebelah lakukan tugas yang berikut:

- Hasilkan satu esei tentang ciri-ciri bunga emas yang dihantar oleh negeri Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu ke Siam.
- Berdasarkan pelbagai sumber, dapatkan maklumat tentang penghantaran bunga emas negeri Kedah ke Siam.

Bunga emas.
(Sumber: Muzium Negara)

Cakna dan Cerminan Sejarah

Nilai, Patriotisme dan Iktibar

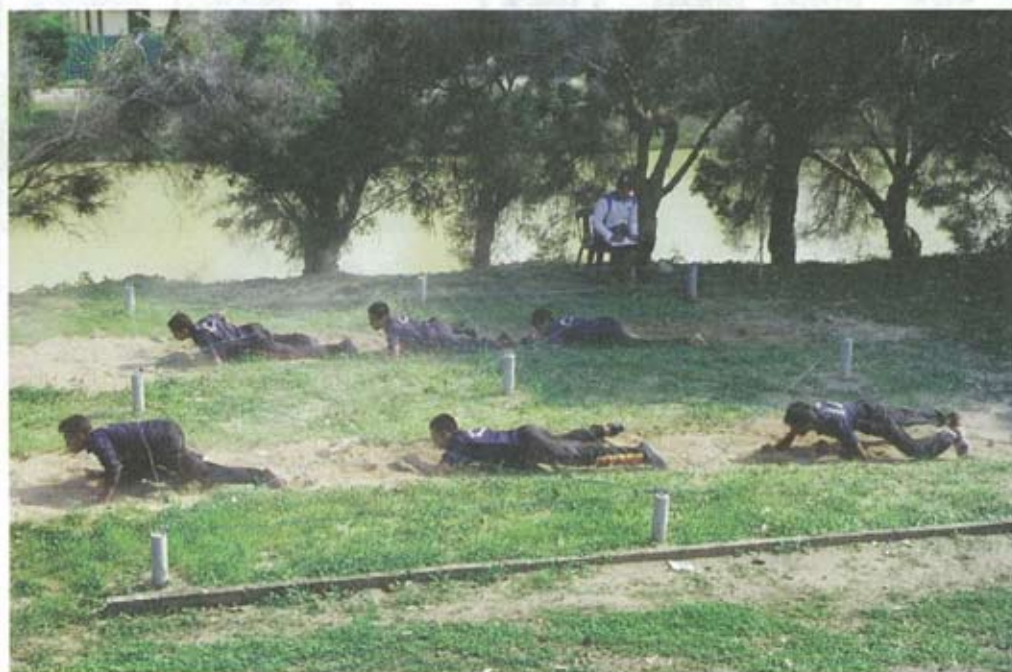
- Kita hendaklah menjiwai usaha pemimpin terdahulu mempertahankan maruah dan warisan bangsa daripada dirobek penjajah.
- Kita hendaklah sentiasa bersedia mempertahankan negara daripada diserang anasir luar yang boleh memporak-perandakan negara.
- Pemuafakatan merupakan unsur terpenting dalam usaha kita memperjuangkan maruah dan warisan negara.

Diri dan Keluarga

Kita perlulah sentiasa menjaga keterampilan diri untuk dihormati oleh orang lain.

Negara

Tanggungjawab mempertahankan maruah dan warisan negara adalah di atas bahu setiap warganegaraanya.

Setiap warganegara mempunyai tanggungjawab untuk mempertahankan maruah dan warisan negara. Antara langkah pemupukan semangat tanggungjawab ini termasuklah melalui latihan fizikal separa ketenteraan.